

A NYELVOKTATÁS FEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI A KECSKEMÉTI FŐISKOLÁN HALLGATÓI INTERJÚK ALAPJÁN

Ujlakyné Szűcs Éva
Idegennyelvi és Továbbképzési Intézet, Kecskeméti Főiskola

Összefoglalás

Az elmúlt 2-3 évben az Idegennyelvi Intézetben szisztematikus adatgyűjtés folyt a hallgatók nyelvoktatással kapcsolatos előképzettségéről, problémáiról és terveikről. Arra a kérdésre kerestük a választ, hogy hogyan lehetne több hallgatót eljuttatni a sikeres nyelvvizsgálóhoz, mit tehetnek a főiskola nyelvtanárai, a Főiskola és miben nélkülözhetetlen a hallgatók aktív közreműködése. Az adatok egy részét egy korábbi AGTEDU konferencián elemeztük, a teljes feldolgozásra azonban nem került sor. Most interjúkkal kiegészített adatgyűjtés elemzése fejezi be a problémakör teljes feldolgozását. A prezentáció bemutatja a hallgatók vélt és valódi problémáit (lemaradás okai, nyelv tanulási stratégiák hiánya, nyelvtani ismeretek rendezetlensége, motiváció hiánya, stb.), különös tekintettel azok kezdetére és tudatosulási folyamatára, és megoldási javaslatokat vázol fel. A javaslatok egy részét ki is próbáltuk, ezek értékelése is része az előadásnak.

Abstract

In the past couple of years there has been a detailed data collection on students' language learning strategies, problems, and their plans. We have been searching the answer to the question what language teachers and the College can do to support more and more students in their language learning; and also what the students themselves can do to be more successful. The results have been published partly in former AGTEDU conferences. In the present paper we aim to evaluate data collection with interviews in order to close down the research. The presentation explores the learners' perceived or real problems with special focus on when their problems started and how much aware they are of them. Finally, some suggestions will be presented, some of which had already been put into practice.

Kulcsszavak: nyelv tanulás, hiányosságok, tudatosság, problémák, megoldások

Keywords:

1 Bevezetés

A Magyar Ifjúság 2012 című tanulmánykötetben friss adatok jelentek meg a magyar fiatalok nyelvtudásáról [1]. Eszerint a magyar fiatalok (15-29 éves korosztály) csaknem fele nem beszél idegen nyelvet. A tanulmány szerint a helyzet vidéken rosszabb, mint a fővárosban. A Kecskeméti Főiskola, a vidéki főiskolákhoz hasonlóan, hallgatói egy jó részének nem tudja átadni a diplomát, mert a hallgatók nem rendelkeznek az előírt nyelvvizsga bizonyítvánnyal. A nyelvi végzettség előírása 2006-tól minden bachelor diplomára kötelező érvényű. Ez a kimeneti követelmény nagy erőpróba elé állítja mind a nyelvvizsga bizonyítvány megszerzéséért küzdő hallgatókat, mind a hallgatók előmeneteléért aggódó oktatókat. A Kecskeméti Főiskola Idegennyelvi és Továbbképzési Intézete évek óta vizsgálódik, információkat gyűjt leendő hallgatóinktól (az első év megkezdése előtt), a főiskolán tanuló hallgatóktól és volt hallgatóinktól az idegen nyelvi ismereteikkel, fejlődésükkel, gondjaikkal és tapasztalataikkal kapcsolatban. Ezeknek a felméréseknek az eredményeit szakmai körökben (Intézet, munkacsoportok) megvitattuk és a megoldási javaslatok

egy részét kipróbálva figyeltük az eredményeket, melyeket szűkebb területekre lebontva a korábbi AGTEDU konferenciákon bemutattunk [2], [3].

Az előzményeket, egy nagyszabású kérdőíves felmérés eredményét 2012-ben publikáltuk és a Kecskeméti Főiskolára felvett hallgatók idegen nyelvi előképzettségét is feltártuk [4]. A kérdőíves felmérés során még nem elemzett adatokat később dolgoztuk fel [5].

A hallgatók lemaradásának, elakadásának egyik oka a sötét foltokkal terhelt nyelvtanulás. Már a 2012-es felmérésből is kiderült, hogy a hallgatók nyelvi fejlődésében a kihagyott időszakok, a gyakori tanárváltás, a számtalan újrakezdés, a rendszertelen tanulás melegágya a sikertelenségnek. Ráadásul a legnagyobb gond, hogy a hallgatók úgy kerülnek ki a közoktatásból, hogy nincsenek tanulási készségeik, fogalmuk sincs, hogy hogyan kell tanulni, nem is beszélve arról, hogy idegen nyelvet hogyan kell tanulni. Ezt, a kérdőívek szerint, a hallgatók nem ismerik fel, csak a sikertelenséget érzékelik. A kérdőívek és az interjúk alapján a hallgatóknak a főiskolai nyelvtanulásról kevés pozitív élménye van. Az elkerülő taktikák – a kihagyott félévek (a tanterv és/vagy a tanulmányi nehézségek miatt), a szakmai tárgyak tanulásának nehézségei, a felsőévesek félrevezető híresztelése (nem hatékony, nem eredményes, felesleges, anélkül is el lehet menni nyelvvizsgázni) és a tantárgyfelvételkor, az órarend összeállításakor a kényelmi szempontok (ne legyen órák pénteken, stb.) - tovább rontanak a helyzeten. Nem ritka, hogy másodév végén a hallgató kevesebbet tud, mint amikor a főiskolára került. A hallgatók többsége nem használja ki a főiskola által felkínált nyelvtanulási lehetőségeket. Irreális elképzeléseik vannak, úgy gondolják, hogy néhány hét alatt fel tudnak készülni egy nyelvvizsgára, hiszen minden vizsgájukra ennyi idő van.

A hallgatók által is észlelt gondok összegzésekor [4] kiderült, hogy a hallgatók szókincse rendkívül szegényes, alapvető szókészletek ismeretek hiányoznak (pl. nem tudnak egy adott szóból újakat képezni vagy képzett szavakat felismerni (healthy, unhealthy, healthily). Az angol mondat szórendjének jellegzetességeit nem ismerik fel és nem tudják alkalmazni. Nem képesek az igeidők képzésének alapszabályait a gyakorlatban alkalmazni (keverik az igeidőket nem csak magyarról angolra, hanem angoloról magyarra is), nincsenek tisztában a segédigék jelentésárnyalataival (elmegegyek, elmennék, el tudok menni). Ezek a problémák összefonódnak, egymást erősítik, egy területen meginduló fejlődést a többi terület visszahúzza. Ezért van olyan érzése a hallgatóknak, hogy mindent előről kell kezdeniük.

A hallgatók nem tanulnak rendszeresen, nincs tankönyvük, jó esetben próbálnak letölteni vagy másolni tankönyvrészleteket. Nincs füzetük, szótárt nem, legfeljebb internetes szótárt használnak, vagy fordító programokat. További gond, hogy, bár az órán megértett új elemeket megértik, de ezeket nem rögzítik.

A főiskolai nyelvoktatásban hétről hétre más van ott az órákon (túl magas a hiányozható órák száma, a megengedett hiányzás az eredményesség ellen hat), ha a jelenlevők 50 %-a nem volt ott az előző órán nehéz haladni és demoralizáló is.

Nikolov [6] a közoktatásban a nyelvoktatás megújulását vizsgálva kijelenti, hogy a nyelv eszköz és cél. A nyelvtudás mindig egy adott tartalom segítségével fejlesztjük. A gondolat a felsőoktatásban is fontos lehet, hiszen a nyelvtanulás öncélúságának érzése az egyik komoly hátráltató tényező a nyelvtanulásban. Minden nyelvtanuló előbb kommunikál idegen nyelven az érdeklődési köréhez közel álló területen, azaz a mi esetünkben a leendő szakmájában.

Sokszor felmerül a kérdés, hogy mennyire tehetség kérdése a nyelvtanulás. A hallgatók is gyakran említették, hogy nincs tehetségük a nyelvekhez. Polonyi - Mérő [7] a nyelvtanulást segítő tényezőket összefoglalva az anyanyelvi kommunikációs készségeket, a nyelvi tehetséget (memória, kommunikációs, elemző-kombináló és utánozó képesség), a motivációt és a nyelvtanulási stratégiákat tekintik befolyásoló, de nem alapvetően meghatározó tényezőknek. Richards and Lockhart [8] szerint a hallgatók nézetrendszere a nyelvről, a célnyelvet beszélőkről, a nyelvi

készségekről, a tanításról és tanulásról, a helyes tanórai hozzáállásról, önmagukról és a nyelvtanulás céljairól meghatározzák a nyelvtanulás sikerességét.

A nyelvtanulók erősségeinek és gyengeségeinek feltárása és ezek tudatosítása a nyelvtanulóban komoly feladata a felnőtt-nyelvtanulásnak. A tiszta kép, az önismeret és az egészséges önbizalom alapja lehet az eredményességnek, hiszen megfelelő programot csak akkor lehet kidolgozni, ha tisztában vagyunk a lehetőségekkel. Ugyanakkor ez nem könnyű, hiszen felnőttekről van szó, akik korábbi kudarcélményeik miatt nem szívesen néznek szembe a valós helyzettel.

Ráadásul ezt a feltárást minél előbb, a felsőoktatási tanulmányok kezdetén el kellene végezni, nem akkor, amikor már sürget az idő és veszélyben a diploma. A tudásszint, a képességek és készségek felmérése és a feladatok tisztázása után, még a főiskola által nyújtott lehetőségeket kihasználva lehetne talán előrelépni. Építeni kellene a korábbi ismeretek és készségek maradványaira, és nem újrakezdéssel kellene komolytalanná és esélytelenné tenni a nyelvtanulást.

A nyelvtanításnak, amennyiben eredményes akar lenni, alkalmazkodnia kell a nyelvtanulók szükségleteihez. Oroji és Ghane [9] hangsúlyozzák, hogy a felnőtt nyelvtanulót jobban befolyásolja az anyanyelve, mint a gyerekeket. A felnőttek igénylik a szabályokat és a folyamatos összehasonlítást az anyanyelvükkel. A felnőtteket tanító nyelvtanárok számára feltétlenül javasolják a deduktív, logikára építő és a meglévő tapasztalatokat felhasználó módszerek alkalmazását is.

A jelen dolgozat célja, hogy a korábbi felmérések adatait és következtetéseit összefoglalva az azóta készült interjúk adataival kiegészítve a kutatást és annak következtetéseit lezárja.

2 Az adatfelvétel és a kiválasztás elvei

2012 és 2014 között 7 hallgatóval foglalkoztam. A hallgatók, 3 fiú és 4 lány, anonimitását megőriztük, minden hallgatót betűvel jelöltünk. A lányok az A1, A2, A3, és A4, a fiúk a B1, B2 és B3 kódokat kapták.

Kiválasztásuk esetleges volt, az egyetlen közös tényező az volt, hogy valamennyien problémákkal küszködtek a nyelvtanulás terén és tenni akartak valamit a nyelvvizsga megszerzéséért. Ez a motiváció segítette a közös munkát. A hallgatók alapjai és az idegen nyelvekkel kapcsolatos eredményei igen eltérőnek bizonyultak. Minden hallgatóval külön-külön legalább egy fél éven keresztül minimum hetente egyszer találkoztam. Szakmai beszélgetések, kérdőíves adatgyűjtés és végül egy szóbeli interjú segített az idegen nyelvek tanulásával kapcsolatos problémáik feltérképezésében és megoldási javaslatok kialakításában.

Kezdetben azt terveztük, hogy találkozásaink során feladatokat kapnak és ezek megoldása a nyelvtanulásukat segíti. Később a feladatokat úgy határoztam meg, ahogy kérdéseik felmerültek, azaz a hallgatótól kapott információ határozta meg a kapott feladatokat. A másik forrás, a kérdőív, adatokat tárt fel a hallgatók nyelvtanulásával kapcsolatosan (hány éve, hány órában tanulta a nyelvet, tanult-e másik nyelvet, milyen könyveket használt, hány nyelvtanára volt a közoktatásban, stb.). Az interjúk kérdései mindenki számára azonosak voltak, de a kapott válaszok részletessége és ténszerűsége meglehetősen különböző volt.

3 Az interjúalanyok bemutatása - előzmények

A vizsgált hallgatók körülbelül a 2012-es vizsgálat idején kerülhettek a főiskolára, az ott leírtak tehát igazak lehetnek rájuk is. Valamennyien vagy nem, vagy gyenge eredménnyel érettségiztek angoltól. Nem kedvelték sem az angolt, sem a nyelvtanárt. Valamennyien tanító szakosok voltak, négyen angol műveltségi területesek, a többiek, egy kivétellel, jó tanulmányi eredményeket felmutató tanítójelöltek. Egy hallgató kivételével (B2) gimnáziumban érettségiztek, és ott az iskolarendszernek megfelelő kötelező óraszámában tanultak legalább egy idegen nyelvet.

A hallgatók közül négyen (B1, B2, B3, A4) minimum egy félévet tanultak főiskolai kurzusaimon. Hárman úgy kerestek meg, hogy hallották, segíték problémás esetekben. Egy lány

(A4) és egy fiú (B1) szakdolgozatot is írt nálam, így nyelvi problémáikat és fejlődésüket egy hosszabb lélegzetű, célnyelven írt esszé konzultálása közben is megfigyelhettem.

B1 kivételével a szülők nem beszéltek és tanultak idegen nyelveket, B1 és A3 szüleinek volt csupán diplomája. A fiúk közül ketten (B1 és B2) idősebbek, vagy későn kezdték főiskolai tanulmányaikat vagy kihagytak néhány évet. B1 és B3 továbbtanulásra készül, idegen nyelvből.

A hallgatók nyelvtanulási problémái kezdetben nagyon hasonlóknak tűntek. Mindannyian nehezen vagy nem tudtak sikeresen nyelvvizsgázni, elakadtak a nyelvtanulásban és tanácstalanok voltak abban, hogy hogyan tovább. Nem sikerült a ráfordított idő mennyiségének növelésével eredményt elérniük. Világos volt, hogy nem (csak) a szorgalommal és a ráfordított idő mennyiségével, hanem a tanulási módszerekkel és a problémafelismerő tanulással is baj van. Ördögi körbe kerültek és nem tudtak kitörni.

A hallgatók fejlődésének eredményeképpen valamennyi fiúnak és egy lánynak (A3) van középfokú állami nyelvvizsgája, azaz már megkapták a diplomájukat. Ketten (A1 és A2) a diplomamentő programban most is tanulnak, és az idén nyelvvizsgáznak

4 Esettanulmányok

B1: Jól kommunikáló, naiv lelkesedésű nyelvtanulóként ismertem meg. Annak ellenére, hogy alapfokú nyelvtudással rendelkezett (a Közös Európai Referenciakeret [10] leírása alapján túlélő szint), rengeteget kérdezett és szívta magába a szavakat. Mindenütt angol kifejezéseket keresett és mindig meg is kérdezte, hogy mit jelent és miért (pl. utca, internet, latin eredetű angol szavak, dalok, filmek). Ugyanakkor a nyelvtannal nem sokat törődött, és csak azt tanulta meg, ami a személyes érdeklődési körébe tartozott. Egy félév után kb. 3 évre teljesen kikerült a képből, kimaradt a főiskoláról, nem is találkoztam vele.

Amikor újra megjelent nálam, már volt egy szóbeli középfokú nyelvvizsgája. Saját elmondása szerint 'véletlenül' sikerült a szóbeli vizsga, a barátnője támogatására jelentkezett be, különösebb készülés nélkül. Azért keresett meg, hogy megszerezze a középfokú nyelvvizsga írásbeli részét is, és magyarul még nem kiadott irodalmat akart olvasni. Mivel sejtettem, hogy van néhány sötét folt a nyelvtani ismereteiben, olyan nyelvvizsgát javasoltam, aminek készségi mérés, és nem a helyes nyelvhasználat (language use) áll a középpontjában. Néhány hét múlva kiderült, hogy nagyon szisztematikusan fejleszti a szókincsét, lelkesen olvasta a könyvet, amit hetente megbeszéltünk és értelmeztünk fejezetről fejezetre. Az is világossá vált, hogy gyorsan megérti a nyelvtant, de nemigen használja. Mivel a nyelvvizsgára olvasásértési feladatok és fogalmazások kellettek, erre fókuszáltunk. Az olvasási feladat mellett, minden hétre kellett egy fogalmazást írnia. Néhány hónap múlva bejelentkezett a középfokú írásbeli nyelvvizsgára, bár a nyelvtani ismétlésénél kb. az alapfoknál jártunk. A középfokú nyelvvizsga írásbeli része, főleg jó írásbeli kommunikációs készségeinek köszönhetően, sikerült.

Néhány hét múlva ismét megjelent nálam, hogy felsőfokú nyelvvizsgát szeretne. A szépirodalmi művet közben befejeztük, megjelent egy újabb, szakirodalmi monográfiával a kezében, aminek szintén nem volt még magyar fordítása. Fél év alatt szókincsé jelentősen, írás és olvasáskészsége elég sokat fejlődött. Nyelvhelyesség tekintetében azonban még mindig sok volt a hiányossága. Nem is nagyon tudtam meggyőzni, hogy tudatosabban kellene használnia a nyelvtani szerkezeteket. A válasz többnyire az volt, hogy ő ezeket ismeri, csak használni nem tudja. A bonyolultabb szerkezetek, melyekkel bonyolultabb összefüggéseket kellett volna kifejezni, nem tanulással rögzültek, hanem felszedte. 'Ezt így szokták mondani, nem?'- hangzott el sokszor.

A felsőfokú nyelvvizsga sikeres megszerzése után, még mindig ki lehetett zökkenteni és akkor nagyon hibásan beszélt. Ez a közben felvett angol műveltségterületi gyakorlaton derült ki igazán. Az angol órákon, számára bizonytalan közegben a legegyszerűbb szavakat és mondatokat is sikerült elrontani. A műveltségterületi leíró nyelvtan órákat nagyon hasznosnak vélte, mindent megértett, de még mindig felszínesen használta a nyelvtani szerkezeteket. Igazán akkor ébredt rá a

hiányosságaira, amikor a nyelvtani szigorlatra készült és el kellett magyaráznia, mit miért használ. Ez a legritkább esetben sikerült. A szigorlat után bevallotta, hogy még egyetlen vizsgára sem készült ennyit, és most már igazán meg akar tanulni angolul...

B2: A csoport legidősebb tagja. Családos fiatalember, két gyerekkel. A szakmunkás-bizonyítvány megszerzése után néhány éves kihagyással dolgozók gimnáziumában érettségizett. Iskolai keretben az általános iskolában tanult németet, majd magánúton kezdett angolt tanulni, és végül angoltól szerzett nyelvvizsgát. Amikor megismertem, már volt nyelvvizsgálója és sok hibával, de elég jól kommunikált. Mindig hozzászolt, neki a mondanivaló volt a lényeg és nem a forma. Mivel a többiekénél sokkal aktívabb volt, a nyelvórákon a hibáit többnyire elnézték. A fogalmazásai döbbsentettek meg először: minden mondatot új sorba írt, kötőszavakat, kohéziós elemeket szinte nem használt. Mikor rákérdeztem, nem is értette, hogy mi a gond. Három félév után ugyan már jobban fogalmazott, de még mindig nehezen érthető volt a fogalmazása. Vagy azért nem tudott írni, mert nem volt a témához elég ismerete, vagy (és ez volt a gyakoribb) elragadta a hég és csak egymás után írt le tömondatokat.

Ekkor keresett meg, hogy kezdjük az egészet előlről, mert nem halad semmire. Fogalmazásait és óravázlatait mondatról mondatra átnéztük, valóban égbekiáltó hibákat találtunk és éppen úgy, mint B1 esetében, az derült ki, hogy tételesen ezeket a dolgokat nem tanulta soha, csak így hallotta használni. Komoly előrelépést és megoldást a szakdolgozat angolul írása jelentett, még mindig rengeteg konzulensi segítséggel. Az olvasott szakirodalom és a 30-40 oldal célnyelvi szöveg megfogalmazása sokat javított fogalmazásainak nyelvi megformálásán és nyelvhelyességén.

B3: Kiemelkedően extrovertált egyéniség. Minden órán aktív és kérdez. A szünetekben és konzultációkon is probléma-gyűjteménnyel bombázza a tanárt. Nem mindig meggyőzhető. Szakmai kérdésekben is voltak komoly nézeteltéréseink. Gondjai voltak az iskolai gyakorlaton is. Megkérdőjelezte az alsó tagozatos nyelvoktatást, mert szerinte a gyerekek nem tudják felfogni, hogy mi miért helyes. Feltétlenül a nyelvtani-fordító módszer híve. Amit megtanult, azt jól használja, de még messze áll attól, hogy gondolatait helyesen tudja formába önteni. Gyors és lelkes érvelése egy ideig elfedi a hibákat, melyeket nem is érzékel beszéd közben. A nyelvtanulás állandó újratekzdése eddig csak a teljes nyelvtan átlátásának mintegy feléig juttatta el. Be kell fejeznie, hogy előbbre jusson. Ugyanakkor nyelvtanítási elveinek bizonyítására nyelvkönyv írásába kezdett. Jelenleg felvételire készül, sokat fordít és próbálja megszerezni sokéves nyelvtanulásának kissé zűrzavaros eredményét.

A1: Annak ellenére, hogy már középiskolában is tanulta a nyelvet, szinte semmit nem tudott, amikor a főiskolára felvették. Nyelvtudása ma is alapfokú szinten áll. Két év kihagyás után kezdte újra és két féléven át foglalkoztunk több-kevesebb sikerrel nyelvi készségeinek fejlesztésén. Minden órán lelkesen nyugtáztam, hogy gyorsan felfogja és használja is a nyelvi elemeket, de ennek egy hét múlva már nyoma sem volt, és kezdhettük újra. Alapvető probléma az volt, hogy kevés időt fordított az elmélyítésre, csak a megértésig jutott el. Így nem lehetett építeni az előző órák anyagára. Ez igaz a szókincsre, a nyelvtanra, sőt még a kiejtésre is. Ezek nélkül pedig nehéz nyelvi készségeket fejleszteni. Angol beszéd- és íráskészsége gyenge, szövegértése legfeljebb alapfokú. Mindig csak a következő anyagig jutunk el.

A továbblépéshez először mennyiségi előrelépésre van szüksége. Azt kellene megtanulnia, hogy minden óra a következőre épül és a folyamatos tanulás hiánya a nyelvtanulás egyik nagy buktatója. A 2-3 hetes (pl. vizsgaidőszak) kihagyások is rendre hátravetettek bennünket. A diplomamentő program felvételijén is csak a második teszten ment át, most keményen dolgozik a siker és a diploma érdekében. Biztos vagyok benne, hogy csak a nyelvtanulási technikája nem jó, mindenképpen képes megtanulnia angolul.

A2: Két éven át tanultunk együtt szabadidejében, néha hétvégeken. A hallgatóval tantervi órán csak egy félévben találkoztam, egy szabadsávós készségfejlesztő órán. Addigra már egy év alatt két tankönyvet átvettünk. Hatalmas erőfeszítéssel és szorgalommal tanult. Minden feladatot megoldott. Nyelvtani transzformációk, mintára épülő fogalmazások, szóképzés, stb. az adott leckében mindig jól mentek. A problémát az jelentette, hogy nagyon nehezen tudott elszakadni a tankönyvtől. Egy új, még nem tárgyalt kérdésre már nem tudott válaszolni, és 2-3 lecke után már ismételni kellett, mert különben a tanult anyag lassan feledésbe merült és újra kellett tanulnia az anyagot.

A középfokú tankönyv befejezése után nyelvvizsga feladatokat kezdtünk megoldani. A szövegértés nagyon nehezen ment, mintha sem írásban sem szóban sem ismerte volna fel a tanultakat. Az olvasott szöveg értésénél ez lelassította, a hallott szövegek pedig a sebesség miatt jelentettek problémát. Próbálkoztunk szókincsfejlesztéssel (a tanult szavak aktivizálásával) és sok-sok szöveg hallgatásával. Sajnos, 2-3 perc után elvesztette a fonalat és feladta.

Nagyon érdekes volt a témakörök kidolgozása: néhány hét alatt kidolgozott egy olyan taktikát, amivel oldalakat tudott írni egy adott témáról célnyelven. Sokat másolt tankönyvekből, kidolgozott nyelvvizsga témakörökből, ezeket saját magára alkalmazva dolgozta fel, majd betanulta a szövegeket. A módszer bevált, hiszen a szóbeli vizsgának ez a része (társalgás és képi stimulus alapján témakifejtés) sikerült is, de a hallott szöveg értése nagyon gyenge volt. Jelenleg napközisként dolgozik, és diplomamentő programra jár.

A3: A hallgatóval tanítási órán soha nem találkoztam. Még főiskolás korában keresett meg, hogy segítsek. Szorgalmas volt, de a logikai készségei igen gyengének bizonyultak. A szövegek már írásban is inkább írásjelek voltak számára, mint jelentéshordozók. A hallás utáni értés még gyengébb volt. Egy adott témában a nyelvtani elemek jelentésmódosító szerepét sokadszorra ismerte fel és ekkor sem rögzült. Például a feltételes mód használata során a megadott sémában sem sikerült behelyettesítenie a szavakat, csak a már használt mondatokat ismételte, felidézni ezeket sem tudta.

Három kolléga is foglalkozott vele, akiket jól ismertem és tartottuk is a kapcsolatot velük. Az elsővel gyakorlatilag a teljes angol nyelvtant átismételték. Utána én foglalkoztam vele, és átvettük a nyelvvizsga témaköreit. Többször is próbálkozott különböző nyelvvizsgákkal, de csak 50 % körüli eredményeket ért el. A harmadik kollégával a kiválasztott nyelvvizsga feladattípusait gyakorolták. Végül a főiskolai szervezésű nyelvi vizsgán szerepelt sikeresen, három évvel a záróvizsga után.

A4: A hallgatót 3 féléven át tanítottam kötelező kurzusain, később egy féléven át foglalkoztam vele tanítási órán kívül. Rendkívül gyenge tanulási készségekről tett tanúbizonyságot. Lényeglátásával és problémamegoldó képességével is gond volt. Nem kérdezett, csak feldolgozta a kapott információt. Magyarul is gondom lett volna a kommunikációs készségeivel, hiszen nem a kérdésre felelt és a képekről semmi nem jutott eszébe. Ha az volt a feladat, hogy dolgozzon ki egy témakört, azt soha nem tudta elkészíteni. Önállóan nem írt fogalmazást és még a mintákat is nehezen értelmezte. A megoldásaival kapcsolatban nem merültek fel kétségei, nem nézett utána annak, hogy mi a helyes

Más tantárgyból is bukdácsolt, ott is leginkább az anyag átlátásával volt gondja. Fogalmakat nehezen értelmezett, magyar nyelvtani ismeretei is gyengék voltak. A nyelvtanulás számára a feladatok és tesztek kitöltéséből állt, ezt meg is csinálta, de az már nem nagyon érdekelte, hogy jó-e a megoldások és miért. Alapvetően az volt az érzésem, hogy nem tud tanulni és erősen elképedtem, hogy eljutott a főiskolai tanulmányokig.

5 Összegzés

A hét hallgató különböző szinten (alap és középfok) és különböző körülmények között, különféle problémákkal fordult hozzám. A közös munka során és annak eredményeképpen maguknak kellett megküzdeniük saját nehézségeikkel. Amit egy nyelvtanár tehet, az a probléma feltárása és a megoldásokhoz vezető utak megmutatása. Ez kölcsönös bizalmat és együttgondolkodást igényel a tanártól is és a nyelvtanulótól is. A megoldás és a siker azonban függ az előzményektől, a nyelvtanuló erősségeitől és gyengeségeitől, valamint elszántságától (motiváltságától) is. A vizsgálat során a kitöltött kérdőívek és az interjúk egyrészt segítettek a következtetések levonását, másrészt a lehetővé tették a hallgatók számára, hogy világosabban lássák saját szerepüket a nyelvtanulási folyamatban.

A vizsgált hallgatók eltökéltsége sokkal kedvezőbb, mint a főiskolai hallgatók többségéé. Ők megoldást kerestek, időt és energiát nem kímélve próbálkoztak és igyekeztek megtenni minden tőlük telhetőt. Persze a felnőttkori tanulás összes visszahúzó tényezője megjelent náluk és a hallgatói státusz zilált életvitele is nehezítette a helyzetet. A vizsgaidőszakok kimaradnak a nyelvtanulásból, egy-egy ZH elvesz 1-2 hetet, és még a magánéleti problémákról (sokan dolgoznak, nehéz családi körülmények között élnek) nem is beszéltünk.

A hét vizsgált hallgató túljutott ezen a szinten, megtette az első lépéseket, hogy a nyelvtanítás ne megtörténjen velük, hanem aktív részesei és alakítói legyenek saját nyelvtanulásuknak.

A hallgatókkal folytatott interjúk azt mutatják, hogy nyelvtanulók nyelvtanulással kapcsolatos nézetrendszerét folyamatosan vizsgálni és alakítani szükséges. Főleg az önismeret fejlesztésére, a nyelvtanulás természetének megismerésére, a nyelvtanulás időigényességének megértésére és a követelmények eléréséhez vezető út tisztázására lenne szükség. A korábbi kérdőívek eredményével egyező képet mutatott a vizsgált hallgatók véleménye az önálló tanulásról. Önálló tanulásra, a jelenleginél gazdagabb és hatékonyabb nyelvtanulási stratégiákra van szükségük az eredményességhez. Egy lehetséges módszer idegen nyelvi konzultációk bevezetése lenne. A hallgatók így tudatosabban tanulnának, kérdéseket fogalmaznának meg saját nyelvtanulásukkal kapcsolatosan, és konkrét, elakadást jelentő problémákra azonnali választ kaphatnának. Új módszereket és önszerveződések is támogatni kellene (önképzőkör, ERASMUS-klub, stb.). A hallgatók saját elmondása szerint azért tanulnak idegen nyelvet, mert kell a diplomához a nyelvvizsga. Nem látják a nyelvtudás hasznosságát, nem tekintik a nyelvtudást a szakmai fejlődés eszközének. A nálunk tanuló külföldi diákok és a magyar hallgatók számára szervezett közös, idegen nyelven tartott órák, majd az idegen nyelven meghirdetett kurzusok számának növelése segíthet felismerni a nyelvtudás hasznosságát. A külföldi részképzések rangjának emelése ugyanebbe az irányba mutat.

Köszönetnyilvánítás

A szerző köszönettel tartozik azoknak a hallgatóknak, akiknek a hozzájárulása nélkül ez a tanulmány nem készülhetett volna el.

Utalások

- [1] Székely Levente (szerk.) *Magyar Ifjúság 2012* Kutatópont 2013
- [2] Ujlakyné Szűcs Éva: A főiskolai hallgatók angol nyelvi íráskészségének fejlődése AGTEDU Kecskemét. 2009.
- [3] Ujlakyné, Szűcs Éva: *Az angol nyelvű íráskészség fejlesztése*. AGTEDU Kecskemét 2011.
- [4] Ujlakyné, Szűcs Éva : A főiskolai hallgatók nyelvtanulási nehézségei, a nyelvtanulás során a közoktatásban szerzett tapasztalatai és eredményei AGTEDU Kecskemét 2012.
- [5] Ujlakyné Szűcs Éva: *College students' difficulties in developing their foreign language competences*: Team Conference 2014

- [6] Nikolov, M.: Az idegennyelv-tanítás megújulásának hatásai *Új Pedagógiai Szemle* 2003. március 46-57. old.
- [7] Polonyi, T. és Mérő, D. A sikeres második nyelvtanulás tényezői *Alkalmazott pszichológia* IX.2. 88-118
- [8] Richards, Jack C. és Charles Lockhart: *Reflective Teaching in Second Language Classrooms*. Cambridge: Cambridge University Press 1994
- [9] Oroji, M.R. & Ghane, A. (2014). Are Young Learners Better Learners of Foreign Language Learning or Adults? *Frontiers of Language and Teaching*, 5(1), 99-104.
- [10] EU, CEFR: www.coe.int/lang-CEFR letöltve: 2015

Szerző

Dr. Ujlakyné Dr. Szűcs Éva PhD, főiskolai docens, intézetigazgató, Kecskeméti Főiskola Idegennyelvi és Továbbképzési Intézet, 6000 Kecskemét, Kaszap u. 6-14. E-mail: ujlakyne.eva@tfk.kefo.hu